

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"ASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
A.A. Elmurodov
« » 2024yil

KLINIK FARMAKOLOGIYA

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya

Mutaxassislik: 70840103 – Veterinariya farmakologiyasi va toksikologiyasi

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
70840103 – Veterinariya farmakologiyasi va
toksikologiyasi mutaxassisligi

Fan nomi:	<i>Klinik farmakologiya</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	KF1108
Yil:	1
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	40
Laboratoriya mashg'ulotlari	40
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“Klinik farmakologiya” fanining o'qitishdan maqsad - magistr mutaxassislarida dori moddalari, dorilarning tarkibi, xossalari, dori shakllarini tayyorlash texnologiyasi va ularga retseptlar yozish, dorilarni ta'sir mexanizmi ya'ni ularning farmakodinamikasi va farmakokinetikasini o'rgatish, ular yordamida qishloq xo'jalik hayvonlari va parrandalarda uchraydigan yuqumli va yuqumsiz hamda invazion kasalliklarni davolash, shuningdek ushbu kasalliklarni oldini olish va hayvonlar mahsuldorligini oshirish to'g'risida bilim va malakasini shakllantirishdir.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Veterinariya farmakologiyasi
2.	Veterinariya toksikologiyasi
3.	Ichki yuqumsiz kasalliklar

Ta'lim natijalari (TN)

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Qishloq xo'jalik hayvonlari va parrandalarni yuqumli, yuqumsiz, parazitlar, jarrohlik va akusher-genekologik kasalliklarida qo'llaniladigan dorilar haqida bilishi kerak;
TN2	Dori moddalarni sintezlash sohasidagi ilmiy tadqiqotlar, dorilarni tahlil etish usullarini to'liq bilishi kerak;
TN3	Sohadagi olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlar haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak;
TN4	Dori moddalari farmakologik xususiyatlari va ularni nazariy asoslari haqida bilishi kerak;
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN5	Markaziy asab tizimi kasalliklarida qo'llaniladigan dorilar farmakologik xususiyatlarini farqlay oladi;
TN6	Organizmga moddalar almashinuvi buzilishi kasalliklarida qo'llaniladigan dorilar farmakoterapiyasi haqida tushunchaga ega;
TN7	Yuqumli kasalliklarni oldini olish va davolash maqsadida qo'llaniladigan dorilar farmakoterapiyasining nazariy asoslarini biladi;
TN8	Yuqumli kasalliklarni oldini olish va davolash maqsadida qo'llaniladigan dorilardan foydalana oladi.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Klinik farmakologiya fani, uning maqsadi va vazifalari to'g'risida tushuncha, boshqa fanlar bilan aloqasi, fanning rivojlanish tarixi.
M2	Dorilar farmakodinamikasi va farmakokinetikasining nazariy asoslari, dorilar farmakodinamikasi va farmakokinetikasining o'zaro bog'liqligini nazariy asoslari.
M3	Dori moddalarni biotransformatsiya jarayonidagi o'zaro ta'sirini nazariy asoslash.
M4	Bug'oz hayvonlarda dori vositalari farmakokinetikasining o'ziga xos tomonlari.
M5	Sut berish davrida qo'llaniladigan dori vositalari klinik farmakologiyasining o'ziga xosligi. Sut beradigan hayvonlarni dori vositalari bilan davolashning umumiy qoidalari.
M6	Qon tomirlar tarangligiga ta'sir qiluvchi dori vositalarining klinik va farmakologik tavsifining nazariy asoslari.
M7	Yurak va qon-tomirlar faoliyatiga ta'sir qiluvchi dori vositalarining xususiyatlari.

M8	Siydik va tuz haydovchi dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.
M9	Antibiotiklar. Viruslarga va mikroblarga qarshi vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari
M10	Gijjalarga qarshi dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.
M11	Yallig'lanishga qarshi dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.
M12	Bronxlarni kengaytiruvchi va balg'am ko'chiruvchi dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.
M13	Oshqozon-ichak tizilmasi, harakat faolligi buzilganda ishlatiladigan dorilar, surgi dori vositalari.
M14	Metabolizmga ta'sir qiluvchi dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.
M15	Moyda eriydigan vitaminlar, suvda eriydigan vitaminlar. Anabolik moddalar, gipolipidemik dori vositalari.
M16	Trombotsitlar agregatsiya va adgeziya xususiyatlarini faollovchi dori vositalari, fibrin tromblari hosil bo'lishini oshiruvchi dori vositalari.
M17	Fibrinoliz ingibitorlari, trombolitik dori vositalari, fibrin tromblari hosil bo'lishiga qarshilik qiladigan dori vositalari. Fibrinolizni faollovchi dori vositalari, anemiyada ishlatiladigan dori vositalari.
M18	Fitoterapiyaning nazariy asoslari.
M19	Asab tizimiga ta'sir etuvchi dori vositalarining klinik xususiyatlari.
M20	O'tkir zaharlanishlarda tez yordam va antidotlar bilan davolashning nazariy asoslari.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Dorilarning farmakodinamikasi va farmakokinetikasi.
A2	Alohida guruhdagi dorilarning bug'ozlik davrida ishlatilishini tushuntirish.
A3	Sut beradigan hayvonlarni dori vositalari bilan davolashning umumiy qoidalari.
A4	Yurak tizimiga ta'sir ko'rsatuvchi dori vositalar.
A5	Qon tomir tizimiga ta'sir ko'rsatuvchi dori vositalar.
A6	Yurak glikozidlarining klinik farmakologiyasi.
A7	Siydik va tuz haydovchi dori vositalari.
A8	Antibiotiklar. Antibiotiklarning turli guruhlari.
A9	Mikroblarga qarshi dori vositalari.
A10	Viruslarga qarshi dori vositalari.
A11	Antiseptik va ximioterapevtik dori vositalari.
A12	Gijjalarga qarshi dori vositalarining farmakologik xususiyatlari.

Taqrizchilar:	1. Yuldoshev S.J. – Sam DTU “Farmakologiya” kafedrasini mudiri, t.f.n., dotsent. 2. Tangirov K.J. – TAIRI “Zooinjeneriya, veterinariya va ipakchilik” kafedrasini v.b. professori
----------------------	--

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29-avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Farmakologiya va toksikologiya” kafedrasining 2024 yil 26-avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R.F. Ro'ziqulov

Sh.X. Qurbanov

Yu. Salimov

Yu. Salimov

T.T. Xatamov

O.E. Nematullayev

➤ tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

➤ fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;

➤ fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;

➤ fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;

➤ fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;

➤ fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;

➤ fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;

➤ fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

➤ fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;

➤ fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;

➤ bayon qilish ravon bo'lmasa;

➤ fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;

➤ fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

➤ fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'ilmagan bo'lsa;

➤ fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;

➤ fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;

➤ fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;

➤ fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;

➤ fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Yu.Salimov – SamDVMCHBU, “Farmakologiya va toksikologiya” kafedrasining mudiri, veterinariya fanlari doktori, professor Xatamov T.T. – SamDVMCHBU “Farmakologiya va toksikologiya” kafedrasining assistenti, v.f.f.d. (PhD). Nematullayev O.E. – SamDVMCHBU “Farmakologiya va toksikologiya” kafedrasining assistenti, v.f.f.d. (PhD).
E-mail:	salimov@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Farmakologiya va toksikologiya” kafedrasini

A13	Yallig'lanishlarga qarshi dori vositalarining farmakologik xususiyatlari.
A14	Bronxlar faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi va balg'am ko'chiruvchi dori vositalari farmakologiyasi.
A15	Oshqozon-ichaklar faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi dori vositalari farmakologik xususiyatlari.
A16	Metabolizmga ta'sir ko'rsatuvchi dori vositalari farmakologik xususiyatlari.
A17	Vitaminlar. Suvda va yog'da eruvchi vitaminlar.
A18	Asab tizimiga ta'sir ko'rsatuvchi dori vositalarining farmakologik xususiyatlari.
A19	Fitoterapiyaning nazariy asoslari.
A20	Zaharlanishlarda ishlatiladigan dori vositalari. Antidoterapiya.
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Yosh hayvonlarga qo'llaniladigan dorilarni klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L2	Bug'oz hayvonlarga qo'llaniladigan dorilarni klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L3	Hayvonlarni tuqqandan keyingi sut berish davrida qo'llaniladigan dorilarni klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L4	Sut emadigan yosh hayvonlarda qo'llaniladigan dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L5	Qon tomirlari tarangligiga ta'sir qiluvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L6	Asab tizimiga ta'sir etuvchi va psixotrop dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L7	Periferik ta'sirga ega bo'lgan dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L8	Gangliyalarni falajlovchi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L9	Ferment faoliyatini falajlovchi vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L10	Yurak va qon-tomirlar faoliyatiga ta'sir qiluvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L11	Siydik va tuz haydovchi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L12	Mikroblarga va viruslarga qarshi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L13	Yallig'lanishlarga qarshi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L14	Bronxlarni kengaytiruvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.
L15	Balg'am ko'chiruvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasini namoyish qilish.

L16	Oshqozon shirasi ajralishini kamaytiruvchi dorilar ta'sirini o'rganish.
L17	O't haydovchi dori vositalarining ta'sirini o'rganish.
L18	Qon ivishiga ta'sir etuvchi dori vositalarining ta'sirini o'rganish.
L19	Asab tizimiga ta'sir etuvchi moddalar xususiyatlarini o'rganish.
L20	Fitopreparatlarning klinik amaliyotda qo'llanilishi.

Mustaqil ta'lim (MT)		120 soat
1.	Bo'g'oz hayvonlarda zamonaviy dori vositalari klinik farmakologiyasi.	
2.	Alohida guruhdagi zamonaviy dorilarning bo'g'ozlik davrida ishlatilishi.	
3.	Hayvonlarni tuqqandan keyingi sut berish davrida qo'llaniladigan zamonaviy dori vositalarini klinik farmakologiyasi.	
4.	Sut emadigan yosh hayvonlarda qo'llaniladigan zamonaviy dori vositalari farmakologiyasi.	
5.	Qon tomirlari tarangligiga ta'sir qiluvchi zamonaviy dori vositalari klinik farmakologiyasi.	
6.	Asab tizimiga ta'sir etuvchi zamonaviy dori vositalarining klinik farmakologiyasi. 8 soat	
7.	Yurak va qon-tomirlar faoliyatiga ta'sir qiluvchi zamonaviy dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.	
8.	Siydik va tuz haydovchi zamonaviy dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari.	
9.	Mikroblarga va viruslarga qarshi zamonaviy dori vositalarining klinik va farmakologik xususiyatlari	
10.	Psixotrop dori vositalarining klinik va farmakologik tavsifi.	
11.	Fitopreparatlarning farmakologik tavsifi.	
12.	Bronxlarni kengaytiruvchi dori vositalarining farmakologik tavsifi.	
13.	Balg'am ko'chiruvchi dori vositalarining farmakologik tavsifi.	
14.	Fermentlar faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi dori vositalari.	
15.	Metabolizmga ta'sir qiluvchi dori vositalarining farmakologik tavsifi.	

Asosiy adabiyotlar	
1.	Salimov Yu. "Veterinariya farmakologiyasi". O'quv qo'llanma. Samarqand, 2019 yil.
2.	Mamadov Yu.M. "Klinik farmakologiya". Darslik. Toshkent, 2013 yil.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3.	www.Ziynet.uz .
4.	www.veterinariya.medsinasi.uz
5.	www.veterinary@actavis.ru
6.	www.vetgov.uz

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritga olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;